

КРИТИЧНА ІНФРАСТРУКТУРА ГАЛУЗІ ОСВІТИ: ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

Тетяна Степанова,

доктор педагогічних наук, професор,
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, Миколаїв, Україна
<https://orcid.org/0000-0003-0630-2256>

Юлія Кузьменко,

доктор педагогічних наук, доцент,
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, Миколаїв, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-5471-6432>

Анотація. *Високі ризики в кризових умовах війни для вітчизняної критичної інфраструктури освітньої галузі, вимагає створення нормативно-правового поля з метою забезпечення юридичного їх визнання, процедури створення укриттів для охорони трудового колективу та контингенту здобувачів освіти, протидії злочинним проявам збою сталого функціонування закладів освіти, зміни норм юридичної відповідальності адміністрації у період військового стану.*

Ключові слова: *заклад освіти, критична інфраструктура, керівник, відповідальність, військовий стан*

Abstracts. *High risks in crisis conditions of war for the domestic critical infrastructure of the educational sector, require the creation of a regulatory framework to ensure their legal confirmation in a formal statement, procedures for creating air-raid shelters to protect personnel and student body of the university, countermeasures to prevent criminal manifestations of disruption of the sustainable functioning of educational establishments, changes in the norms of legal responsibility of the authority during martial law.*

Key words: *educational establishment, critical infrastructure, head in charge, responsibility, martial law*

Внаслідок повномасштабного вторгнення та у кризових умовах, все гострішими стають питання підвищення національної безпеки. «Сучасні реалії спонукають нас до

активного обговорення та дій щодо протидії злочинам у різних сферах життя» [2, с. 12]. Підвищені ризики для національної критичної інфраструктури, в тому числі й в освітній галузі, вимагає правового поля з метою забезпечення їх юридичного визнання, охорони та протидії злочинним проявам знищення, пошкодження чи збою сталого функціонування цих об'єктів, окреслення юридичної відповідальності за такі правопорушення керівників закладів освіти. Оскільки знищення чи збій у роботі таких об'єктів інфраструктури впливає на пряму на рівень соціально-економічної безпеки держави.

Проведений аналіз законодавства України засвідчує, що у законі «Про критичну інфраструктуру» (2021), з редакцією окремих її положень у вересні 2024 р., критична інфраструктура визначена як «об'єкти інфраструктури, системи, їх частини та їх сукупність, які є важливими для економіки, національної безпеки та оборони, порушення функціонування яких може завдати шкоди життєво важливим національним інтересам» [4]. Цілком логічно, що заклади дошкільної, загальної середньої, передвищої та вищої освіти, позашкільні установи та навчальні центри та ін. складають частину критичної інфраструктури освітньої сфери. Низкою статей вищезазначеного закону врегульовано важливі засади забезпечення системи безпеки об'єктів критичної інфраструктури і створення її ефективного функціонування, зокрема: критерії віднесення певного об'єкту до об'єктів критичної інфраструктур; суб'єкти державної системи захисту критичної інфраструктури, сектори та категоризація, реєстр, паспортизація об'єктів критичної інфраструктури; визначені їх статус, права; роль державних та місцевих органів виконавчої влади та військово-цивільні адміністрації, на яких покладено формування або реалізації держполітики у сфері захисту системи критичної інфраструктури; засади державно-приватної взаємодії у цій сфері, що дійсно є гранично необхідним в умовах війни. Закон гарантує, що органи державної влади, секторальні органи та органи місцевого самоврядування, їх посадові і службові особи, оператори об'єктів критичної інфраструктури, керівники закладів освіти, що причасні до порушень законодавства у сфері

захисту критичної інфраструктури, несуть відповідальність відповідно законодавству.

У Зеленій книзі з питань захисту критичної інфраструктури в Україні зазначено, що «ціль захисту критичної інфраструктури полягає в недопущенні руйнування чи завдання невідповідної шкоди, припинення функціонування або втрати контролю над об'єктами критичної інфраструктури внаслідок дії чинників техногенного, природного, соціально-політичного та воєнного характеру, або їх комбінації» [1, с. 6]. Проте, на жаль, підрих Каховської ГЕС, ведення бойових дій, авіаційні удари, масовані ракетні обстріли, атаки дронів та ін., що відбуваються систематично, у тому числі відносно мирних об'єктів критичної інфраструктури, призводять до руйнації та загострення реалізації усіх процесів в нашій країні, зокрема освітнього. Керівники закладів освіти не лише облаштовують укриття, відповідно до встановлених нормативно-правових вимог, переходять на дистанційну та змішану форму навчання, а й змушені ліквідувати наслідки руйнацій. А тому повинні діяти в межах чинного законодавства, оскільки відповідальність за адаптацію закладу освіти в умовах невизначеності до архіскладних умов воєнного часу, створення безпечного середовища лежить на її адміністрації. Зауважимо, що під час воєнного стану не обов'язково проводити конкурс на посаду директора закладу освіти, проте за бажанням засновників право їх організувати зберігається.

За даними Міністерства освіти та науки на території України внаслідок військових дій повністю зруйновано близько «400 закладів освіти. Пошкоджень зазнала кожна сьома школа» [3]. Така жахлива статистика 2024 року.

Узагальнено. Отже, стан захищеності вітчизняних об'єктів критичної інфраструктури освітніх закладів не відповідає сучасним вимогам військового стану щодо національної безпеки. Це, в свою чергу, віддзеркалюється на рівні соціально-економічної безпеки країни. В одній площині лежать проблеми недостатнього фінансового і матеріально-технічного забезпечення, недосконалість нормативно-правового поля, а головне невизначеність, яка обумовлена війною.

Джерела:

1. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні. Київ, 2014. 31 с. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2014-11/1125_zelknuga.pdf

2. Кузьменко Ю.В. Правове поле у сфері протидії рейдерству. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки*. 2018. Вип. 4. Т. 2. С. 12-16.

3. Кожна сьома школа в Україні пошкоджена через війну – МОН. Сайт газети Українська правда. URL : <https://life.pravda.com.ua/society/v-ukrajini-cherez-viynu-poshkodzheni-ponad-3-5-tisyachi-zakladiv-osviti-300221/#>

4. Про критичну інфраструктуру: Закон від 16.11.2021 р. № 1882-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text>

Здоров'я та освіта XXI століття / Health and E

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКР
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА
ПОЛІТЕХНІКА»
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ
КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ, ЕКОЛОГІЇ
ТА ЗДОРОВ'Я

**НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
В КРИЗОВИХ УМОВАХ /
SCIENTIFIC AND INFORMATIONAL SUPPORT
OF PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS
IN CRISIS CONDITIONS**

*Матеріали
II науково-практичного семінару*

*20 березня 2025 року
м. Київ*

УДК 378:37.091.12

*Рекомендовано до друку Вченою радою
гуманітарно-педагогічного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 9 від 17 травня 2025 року)*

Науково-інформаційний супровід професійної підготовки фахівців в кризових умовах: матеріали II науково-практичного семінару (20 березня 2025 року, м. Київ); відп. ред. і укл. Н. О. Терентьєва. Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2025. 252 с.

Відповідальний редактор і укладач:

Терентьєва Н. О., доктор педагогічних наук, професор [Національний університет біоресурсів і природокористування України]

Рецензенти:

Бахмат Н. В., доктор педагогічних наук, професор [Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка]

Білик В. Г., доктор педагогічних наук, професор [Український державний університет імені Михайла Драгоманова]

ISBN 978-617-8598-13-6

Збірник репрезентує авторські матеріали, представлені в рамках проведення II науково-практичного семінару з міжнародною участю «Науково-інформаційний супровід професійної підготовки фахівців в кризових умовах», які органічно розкривають різні аспекти окресленої проблематики.

Матеріали стануть у нагоді науковим, науково-педагогічним, педагогічним, медичним працівникам, фахівцям в галузі фізичної культури і спорту, здобувачам усіх рівнів вищої освіти, учителям-практикам і керівникам закладів освіти.

© Автори публікацій, 2025

© НУБіП України, 2025